

Vsi smo Mijo Poslek (1962–2018)

To geslo izpred let¹ danes dobi globlji pomen.

Preživel je očetov napad nanj, ko je bil še v maternici, preživel je, da so ga dali v frižider, preživel je, da so ga, še kot otroka, poslali v zavod, preživel je štirideset let po zavodih, v njih je preživel vse oblike institucionalnega in ne-institucionalnega nasilja, preživel je tudi nasilje, ki si ga je iz obupa povzročal sam; preživel je številne noči v »izolirnicah« in številne mesece na zaprtih oddelkih, doživel in preživel je Iz-hod² (ga tudi deloma prehodil), preživel je vse poskuse centrov za socialno delo, da ga spravijo nazaj v zavod, preživel je tudi naše, neuspešne, poskuse, da mu omogočimo življenje, kot si ga je želel. Ni pa preživel Nikine posebne ljubezni in svobode, ki jo je zadnjih deset let imel. Oboje, neločljivo povezano, si je ohranil do zadnjega diha.

Za Mija je svoboda bila uresničevanje želje brez odlašanja. V tem je bil pogumen, a tudi »ziheraš«, saj je iz svoje izkušnje vedel, da je odlaganje uresničevanja želje le institucionalni manever, ki služi le temu, da se nikoli nič ne zgodi. (Kar pa je nas, pa tudi njega v zadnjih mesecih, ko je bil fizično odvisen od naše pomoči, pogosto frustriralo, spravljal ob živce.)

Eden od njegovih ciljev je bil postati profesor. Fakulteta je bila namreč njegov življenjski prostor (»dnevni center« ☺), ki ga je želel čim bolj obvladati. In res smo se od njega veliko naučili. Učenje je bolj postavljanje ugank kot razlaganje odgovorov nanje.

Mijo je bil strasten kadilec. (Pogosto v lastnem kašljanju prepoznam tudi njegovo.) Tako strasten, da je odtrgal filter. Bil je človek, ki je sovražil filtre, hotel je užiti neposredno.

Prav zaradi neposrednosti smo ga imeli radi in se ga bomo po njej spominjali. Bil je umetnik neposrednosti. Pri tem je bil tako spreten, da smo pogosto podvomili o njegovi pristnosti, saj jo je pogosto uporabil prav v svoj prid. Izkušnje so ga namreč naučile, da prav bežni trenutki človeškosti odpirajo možnosti, ki sicer ostanejo zaprte.

¹ To je bilo geslo akcije, ki smo jo pripravili aprila leta 2012 na ministrstvu, da bi z njo opozorili na to, da Mijo (in vsi drugi povratniki iz ustanov) nima urejenih možnosti, da bi zunaj ustanove preživel, pa tudi na »blaginjo dolga«, ki se je takrat uveljavljala. Potekala je na način gledališča zatiranih – Mijev osebni načrt je bil izhodišče za protest proti temu, kako smo prisiljeni živeti. Podrobnejši opis v: Flaker, V. 2012). @Boj za, *Direktno socialno delo*. Ljubljana: Založba /*cf.; str. 323–335.

² Cf.: Rafaelič, A. (ur.), Flaker, V. (ur.) (2012). Iz-hod iz totalnih ustanov med ljudi. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*, XXXIX, 250.

Bil je tudi upornik, lahko bi rekli naključni revolucionar, a pogosto prav ključni borec, saj se je boril za pravice na podlagi svojih lastnih doživetij krivic. Vedel je zares, da se bori tudi zase. Pogosto me je s hudomušnim pogledom, pripravljenostjo na akcijo in radoživostjo spominjal na Jacka Nicholsona v Letu na kukavičjim gnezdom. Od prvega tabora v Hrastovcu³ je bila zanj revolucija tudi rock'n'roll, žur, biti z ljudmi odprte glave in srca, beg od resnobe in tesnobe, užitek v ustvarjanju nečesa novega – boljšega in bolj pravičnega. Tudi, in predvsem, zanj. Bil je tovariš, morda ne prav zanesljiv – kakor se za tovarištvo spodobi.

Dali so mu vse možne diagnoze, a je vsem uspešno uhajal in ušel. Bil je izpostavljena tarča napadov paranoje očetovske oblasti (še preden se je rodil in kljub temu, da je bil sirota). Bil je živa provokacija njene nezmožnosti in nemoči.

Mnogi smo prišli na slovo z občutki krivde. Ne le glede tega, da bi mu lahko bolj pomagali, da smo zaradi svojih »obveznosti« pozabili na njegove cilje, temveč tudi z občutki krivde do tistih, ki so ostali v zavodih, tam umrli. Ti občutki so resnični in se jih ni treba sramovati. Uporabiti jih moramo, da vztrajamo, in se hkrati zavedati, da krivda ni naša.

To je še posebej pomembno, ko se poslavljamo od tovariša, ki je bil žrtev očetovske oblasti, ki ji je kljuboval, ušel diagnozam, ustvarjal vezi in neposrednost med nami, od strastnega kadilca in človeka, ki je mnogo preživel in od katerega se učimo, da *se svobode ne da pre-živeti*, da se jo le živeti. In prav končnost življenja jo omogoča.

Zato naj Miju v slovo še enkrat rečemo:

MI VSI SMO MIJO POSLEK!

Vito Flaker

³ Tabor je opisan v: Urek, M., & Flaker, V. (ur.) (1989). *Hrastovski anali za leto 1987*. Ljubljana: RK ZSMS. Mijev glas pa lahko slišimo v offu filma Fillipa Robarja *Ljudnica* (1989), ko govori o načinih zatiranja v tej ustanovi.